

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 08-50821083

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2025-06-12

Program för Älvsjödalen i stadsdelarna Älvsjö och Örby

Svar till stadsbyggnadskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsbyggnadskontoret som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett program för området runt Stockholmsmässan och Huddingevägen, kallat Älvsjödalen. Programmet innehåller en strukturplan som visar hur området kan rymma 7 000 bostäder och 15 000 arbetsplatser i en tät och välintegrerad blandstad. Stadsdelsförvaltningen anser att programmet har många kvaliteter, men redovisar några synpunkter och frågor om bland annat programmets genomförbarhet, om parkfunktioner och förskolor, samt om konsekvenser för idrottsverksamheten.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett program för området runt Stockholmsmässan och Huddingevägen, vilket de kallar Älvsjödalen. Samrådet om programmet pågår till 17 juni 2025.

Stadsbyggnadskontoret har arbetat med programmet i flera år. En tidig dialog genomfördes 2015 med boende, besökare och näringsidkare i området samt stadens berörda förvaltningar. Denna har legat till grund för det fortsatta arbetet.

Slutsatser i dialogen var att området behöver sammanlänkas, att mässan upplevs som en barriär, samt att mobilitet, orienterbarhet och trygghet är viktigt. Behov fanns av offentliga platser, skolor, handel, service och en aktiv fritid. Dessutom framkom att området ansågs sakna en gemensam identitet.

En av förutsättningarna för det nya programmet är att Stockholmsmässan ska säljas och flyttas till en ny plats, vilket

beslutades 2024. Stockholmsmässan blir dock kvar i Älvsjö under ett antal år tills dess en ny plats hittas för verksamheten.

Tunnelbanans nya gula linje från Fridhemsplan till Älvsjö är också en viktig del i programmet. Den beräknas tas i drift runt år 2035.

Ärendet

Översiktsplanen pekar ut Älvsjö som ett område med potential att vidareutvecklas som en regional målpunkt genom utbyggnaden av tunnelbanan Älvsjö – Fridhemsplan samt Spårväg syd. Det strategiska läget vid bytespunkten föreslås utvecklas till en blandad stadsdel med hög täthet och ett stort antal nya arbetsplatser, bostäder, service, offentliga rum, kultur och idrott.

Området idag, vy mot nordväst.

Programområdet omfattar mässområdet och Älvsjö IP samt ytorna däremellan, Sjöängen, Råby gärde och Turingeparken samt trafikytor runt Magelungsvägen och Huddingevägen. De ytor som föreslås för ny bebyggelse är idag bland annat trafikytor, parkeringsytor, Stockholmsmässan och Älvsjö IP, vilken föreslås få en ny placering.

Området är idag splittrat av barriärer i form av trafikleder och järnvägsspår, samt mässans storskaliga bebyggelse. Området är svårtillgängligt för gående och cyklister, och det finns få kopplingar till omgivande stadsdelar. Inom programområdet finns även kulturmiljöer som Älvsjö gård och Brännkyrka kyrka samt grönområdena Sjöängen, Råby gärde och Turingeparken. Huddingevägen utgör gräns mellan de två stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö respektive Enskede-Årsta-Vantör.

Programmets syfte är att utreda förutsättningarna och skapa en gemensam ram för fortsatt planering. Älvsjödalen ska utvecklas till

en regional och lokal målpunkt med bytespunkt för flera trafikslag. Programmet innehåller samtidigt en hög grad av flexibilitet för att möjliggöra olika innehåll utifrån ändrade förutsättningar. Förslaget som presenteras i program för Älvsjödalen visar en möjlig stadsutveckling.

Älvsjödalen kommer utvecklas under lång tid. För att möjliggöra stadsutveckling krävs strategiska ställningstaganden kring hantering av skyfall och trafik samt avveckling av mässan. Grundstrukturen innehåller gator som kopplar till omgivande stadsdelar och en omvandling av dagens trafikleder till stadsgator. En höjdsättning av gatunätet och det omgivande parkområdet för att hantera stora mängder vatten vid extremväder är också nödvändigt.

Förslaget med nya kopplingar mot omgivande områden och det gröna parkstråket.

Programförslaget redovisas i en strukturplan. Dess grundstruktur är nödvändig för att lösa övergripande knäckfrågor och uppnå målet om en levande och sammankopplad blandstad. Grundstrukturen består av ett nät av stadsgator med kopplingar över områdets barriärer till omgivande stadsdelar och naturområden, samt ett sammanhängande park- och idrottsstråk.

Översiktsvy över programförslaget mot sydväst. Ny bebyggelse i ljusa toner.

Programmet visar ett exempel på hur området kan rymma 7 000 bostäder och 15 000 arbetsplatser i en urban, tät och välintegrerad blandstad med trygga stadsrum och höga vistelsevärden. Befintliga grönområden ska utvecklas till ett sammankopplat park- och idrottsstråk som kan hantera stora vattenmängder. Målpunkter ska utvecklas. Den senast uppförda mässhallen kan eventuellt behållas och utvecklas som en mellanstor arena för idrott och kultur. Kulturvärden som Älvsjö gård och Brännkyrka kyrka lyfts fram och utvecklas till värdekärnor. Lokalt omhändertagande av massor från tunnelbanebygget kan användas för höjdsättning av nya gator samt för park- och idrottsstråket.

Viktiga nya kopplingar föreslås så som en underfart under Nynäsbanan mot Hagsätra samt en gång- och cykelbro över stambanan mot Solberga och Telefonplan. Även flera övergångar samt en sociodukt föreslås över Huddingevägen.

Magelungsvägen med påfartsramper rivs, trafiken leds i nytt läge längs Nynäsbanan. Älvsjö IP flyttas till Råby gärde i park- och idrottsstråket. Områdets markparkeringar bebyggs. Sammantaget frigörs sammanhängande, byggbar mark för stadsutveckling. Parkering föreslås huvudsakligen ske i mobilitetshus.

Bostadskvarteren förslås vara huvudsakligen i 6-7 våningar. De ska inte underbyggas med garage, vilket möjliggör mer grönska på bostadsgårdarna. Högre kontorshus placeras närmast Älvsjö centrum.

Programmets påverkan på naturvärden bedöms bli relativt liten då samtliga områden med högre naturvärden bibehålls. I huvudsak tas

redan exploaterad mark i anspråk. Älvsjö gårds park öppnas upp och utvidgas och blir en allmän park.

Delar av programområdet utgör naturlig lågpunkt för ett större avrinningsområde. Vid skyfall sker yttlig tillrinning huvudsakligen till de tre större grönområdena; Sjöängen, Råby gårde och Turingeparken. Alla tre är viktiga områden för yttlig fördröjning. Samtidigt bedöms infiltrationskapaciteten vara begränsad.

Förslaget innehåller två grundskolor och tio förskolor med vardera sex avdelningar. Förskolorna placeras i bottenvåningar i bostadskvarteren. Eftersom kvarteren är stora och husen inte så höga så blir det relativt goda dagsljusförhållanden på gårdarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhälle och service. De fackliga organisationerna informeras på förvaltningsgruppen den 3 juni 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att ett program har tagits fram för området som nu kallas Älvsjödalen. Strukturplanen har många kvaliteter såsom att det huvudsakligen är redan exploaterade ytor som bebyggs och att mycket av parkytorna i området bevaras och kan utvecklas. Likaså värnas kulturmiljöerna. Dagens storskaliga trafikanläggningar minskas och barriärer överbryggas så att området får bättre kopplingar till de omgivande stadsdelarna, framför allt för gående och cyklister. Bostadskvarteren blir inte så höga och gårdarna kan få goda dagsljusförhållanden. Det är även värdefullt att nya arbetsplatser tillförs söderort, och Älvsjö är en mycket lämplig plats utifrån de goda kommunikationerna. Om massor från bygget av nya tunnelbanan kan användas lokalt för genomförandet av programmet är det en miljövinst.

I det följande redovisar förvaltningen några synpunkter och frågor kring programmet.

Det framgår inte om det gjorts någon ekonomisk analys av programmet för att se om det är realistiskt och genomförbart. Om grundläggning och skyfallshantering visar sig bli dyra lösningar kan viktiga delar som till exempel parkfunktioner och nya gångkopplingar prioriteras bort, vilket skulle bli negativt för helheten.

En av de viktigaste förutsättningarna för att programmet ska kunna genomföras är att svårigheterna med områdets grundläggningsförhållanden kan lösas. I programmet anges att områdets geotekniska och geohydrologiska förutsättningar behöver utredas

vidare. Förvaltningen anser att frågorna om grundläggningen borde vara helt klara i programskedet. Även skyfalls- och dagvattenhanteringen är centrala frågor, där förvaltningen är tveksam till om de lösningar som föreslås kan fungera.

De grönytor som ska bilda områdets park- och idrottsstråk är idag till stora delar vattensjuka. Om de ska kunna användas för parker, lekplatser och idrottsytor måste de torrläggas. Förvaltningen instämmer i att denna typ av ytor ska kunna översvämmas vid större skyfall, så kallade 100-årsregn, men resten av tiden måste de vara tillräckligt torra för att fungera. Sjöängen och Råby gärde har högt stående grundvatten vid normalt väder. Hur mycket skyfallsvatten kan de härbärgera? Hur ofta och länge beräknas idrottsytor och anlagda parkytor bli stående under vatten och obrukbara? Färgmarkeringarna på sid 65 i programmet verkar ha blivit fel.

För ca tjugo år sedan planerade dåvarande Älvsjö stadsdelsförvaltning för en vattenpark på Sjöängen. Men det visade sig att svårigheterna med anläggningsarbeten på den ytan skulle bli stora och det skulle inte gå att lägga upp en bullervall mot trafiken. Planerna lades dock ner framför allt för att det kunde bli aktuellt med byggplaner för platsen.

Om vattenfrågan kan lösas på Sjöängen kan det bli ett fint parkområde. Den damm som föreslås i programmet, anser förvaltningen ska läggas i den lägsta delen av Sjöängen. Dammar och bäckar eller diken kan tillföra viktiga värden för biologisk mångfald, men anläggningarna måste ha robusta och driftsäkra tekniska lösningar. Stadsdelsförvaltningen sköter parker och behöver medverka i utformningen av miljöerna för att driftskostnaderna ska bli rimliga. Idag har förvaltningen betande kor under sommaren på Sjöängen, och vill gärna fortsätta med det, eftersom det är en bra åtgärd för biologisk mångfald och mycket uppskattat av parkbesökarna och närboende.

Älvsjö IP föreslås få en ny placering, så att bostäder kan byggas på den nuvarande idrottsplatsen. Älvsjö IP är idag en mycket viktig plats där Älvsjö AIK har träning för hundratals barn och ungdomar. Förvaltningen anser att det i programmet inte tydligt framgår vilka konsekvenserna blir av att flytta en så omfattande verksamhet.

Tre av bollplanerna har fått nya placeringar, men inte samlat. Placeringen i ett parkstråk nära skolor är positivt, men ytorna är idag mycket blöta, och om dräneringen av bollplanerna inte fungerar som det är tänkt, blir det stora negativa konsekvenser för idrottsverksamheten. Det framgår inte heller hur angöring till de nya

bollplanerna ska ske, och var byggnader som klubbstuga, förråd och omklädningsrum ska placeras.

Det är också något missvisande att kalla en idrottsplats för en grönyta. Planerna beläggs med konstgräs och runt dessa behövs hårdgjorda ytor för driften.

Förskolor är inplanerade i de nya bostadskvarteren och det framgår inte hur stora förskolegårdarna blir, vilket är en viktig fråga. Förvaltningen gör bedömningen det är viktigt att i ett tidigt skede planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor. Förskolornas utemiljöer ska utvecklas utifrån stadens styrdokument, i syfte att bland annat säkra tillräckliga yttorlekar, pedagogisk kvalitet, grönska i utemiljön och eftersträva planering av friliggande förskolor. Antalet förskoleavdelningar bedöms i nuläget ligga på en rimlig nivå i programmet.

Lekplatser nämns att det ska tillkomma i grönstråket samt i de två mindre parkerna i bostadsområdet. Det är viktigt att parkerna inne i kvartersstrukturen blir tillräckligt stora för att fungera som kvartersparker med både lekplats och andra funktioner, eftersom barn och äldre behöver ha nära till rekreationsytor. Ett parkprogram liknande det för Trekantsparken behöver tas fram innan detaljplaneprocesserna tar vid.

Kommunaltekniska ytor är något som inte tas upp i programmet, men som är viktigt för att stadens drift ska fungera. Vid genomförandet av programmet försvinner upplagsplatser för både gatu- och parkskötsel vilka behöver hitta nya lokaliseringar. I en växande stad blir det allt svårare att hitta lämpliga platser för sådana funktioner, varför de behöver finnas med i planeringen.

Det är positivt att en uppdaterad kulturlivsanalys för området ska tas fram. Förvaltningen föreslår att även en näringslivsanalys genomförs för att få underlag för vilken typ och omfattning av arbetsplatser och kommersiell service som det är rimligt att planera för. Förslaget att behålla en av mässhallarna som en arena för idrott och kultur är intressant. Viktigt är dock att ta hänsyn till hur det påverkar tryggheten i bostadsområdet. I anslutning till stadens befintliga arenor kan större mängder besökare som rör sig genom bostadsområden orsaka störningar för de boende.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag ”Program för Älvsjödalen i stadsdelarna Älvsjö och Örby, S-Dp 2022-04286”.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2025-05-27
Linda Palo, avdelningschef	2025-05-27